

מוסף רש"י

מ:

אלא גרונרות וצמוקין בלבר איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצמוקין דמי ואיבעית אימא לדבריו דר"ש קאמר וליה לא ס"ל ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אין מוקצה אלא לדידכו אודו לי מיהת היכא דיוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה ראשונה דבייתות הן ואמרו ליה רבנן לא מדבריות הן:

אלא גרונרות וצימוקין בלבר. דאיכא תרתי, דמיניה צידים ולא חזו (שבת מה:; הדרן עלך מסכת ביצה

משילין פרק חמישי ביצה

אלא כגרוגרוס וצמוקין. שכן מתחלה ראוין לאכילה והוא דמה אותן צידים להעלותן ליצנן ושזו אינן ראוין עד שייצשו אצל אלו לא דמה אותן צידים ואיכא דאכיל מנייהו הכי. קא סלקא דעמיה מדפריש ליה מילתיה דר"ש אלמא כר"ש ס"ל: **איבעים אימא הני**. מדצרות שאין נכנסות לישוב כלל כגרוגרות וצמוקין דמיין שמקנה אותן מאכלו צידים: **ואיבעים אימא**. אין מוקצה לר"ש קאמר ליה אצל לדידי יש מוקצה: ואצ"א. מתני' לדצריהס דרננן דאית להו מוקפה קאמר להו:

הדרן עלך משילין פירות וסליקא מסכת ביצה

הן. תוספתא: מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זיכה להן על ידי אחר מנותיהן מערב יום טוב, מה הן מוציאין מבית המשתה חתיכה א' דקלוטתא וביצה מתובלת, ר' שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לחלק אגוזים וקליות בטורלס יוליכו, בניו ובני ביתו קטנים הולכין עמו לבית האבל ולבית המשתה למקום שנחנו, ולא יתן ממנותיו לבנו ולבתו של בעל הבית מפני האיבה. אין חפין ואין מתגרדין ⁽²⁾ ביום טוב אבל מדיחין את הכלים בנתר ⁽¹⁾ ושפין כלי כסף בקרקטין. אין חפין את הכלים בנתר ביום טוב, אבל מדיחין אותן במלח ובמורסן בשבת ואין צ"ל ביו"ט. אלו הן מדבריות היוצאות בפסח ונכנסות ברביעה, כיייתות כל שלנין בתוך התחום, רבי אומר אילו ואילו שיצאו חוץ לתחום אע"פ שאין נכנסין לתוך התחום אלא משחשכה מותר לשחטן ביום טוב, ואילו הן מדבריות הרועות באפר לעולם. מהיא שמעינן דכל מידי דחוי לאינש דעתיה עליה, ואפילו הא דאמר רב נחמן עז לחלבה ורחל ליגותה ותרנגולת לביצתה ⁽⁷⁾ קיימא לן כרבי וחזרי דרידיא וחמרי דעסקא באנו למחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון הא בהדיא קיימא לן הלכתא כרבי שמעון, ואף על פי דביום טוב קיימא לן כרבי יהודה, הני מילי כגון גולד ומוקצה מחמת איסורו וכיוצא באלו, אבל הני כולן שרי ביום טוב.

א) בתוספתא ספ"ד הני' תמיכות ונולסקמא ומנה מתובלת. ב) בתוספתא כ"א הני' ואין מדיחין את הכלים בנתר ביו"ט אצל מדיחין אותן במלח ובמורסן וכו' וע"ע בשבת דף נ' ע"א ונביי אר"ח ס"ס שכ"ג דו"ק הי"ב. ג) בתוספתא ספ"ד אימא ואין שפין כלי כסף בקרקטין ומיהו רבינו אפשר דגרים בתוספתא דשפין כלי כסף וכו' וכ"ז בירושלמי ב"ב פ"ד הלכה ג' ובירושלמי שם הני' בקרקטון כמש"כ רבינו וכ"ז בתוסף הערוך בערך גרמיקון ובערך קרעס ע"ש. ד) נראה דל"ל ותרנגולת לביצתה ומורא דנדיא וממרי דעסקא באלו למחלוקת ר"י ור"ש קי"ל דשרי דהא כהדיא קי"ל וכו' ועי' ברייף שהביא לדעת רבינו ע"ש הי"ב.

הדרן עלך משילין פירות וסליקא לה מסכת ביצה

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

*(הִדְרִין עֲלֵךְ מִסְכַּת בִּיצָה וְהִדְרֵךְ עֲלֹן. דַּעְתָּן עֲלֵךְ מִסְכַּת בִּיצָה וְדַעְתָּךְ עֲלֹן. לֹא נִתְנָשִׁי מִינֶךָ מִסְכַּת בִּיצָה וְלֹא תִתְנָשִׁי מִינֶן לֹא בַּעֲלָמָא הִדִּין וְלֹא בַּעֲלָמָא דְאַתִּי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אֲמֻנוֹתֵנוּ בַּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לַעוֹלָם הַבָּא.
**)(חֲנִינָא בַר פִּפָּא רַמִּי בַר פִּפָּא נַחֲמָן בַר פִּפָּא אַחָאי בַר פִּפָּא אַבָּא מָרִי בַר פִּפָּא רַפְרָם בַר פִּפָּא רַכִּישׁ בַר פִּפָּא סוּרְחַב בַר פִּפָּא אֲדָא בַר פִּפָּא דָּרוּ בַר פִּפָּא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבִפְּיֹת עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנַהֲיֶה כָּלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאִינוּ וְצִאֲצָאי עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלְנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ: מֵאוֹיְבֵי תַּחֲכַמְנִי מִצּוֹתֶיךָ כִּי לַעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִים בַּחֲקִיקָה לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לַעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיֵּיתִנִּי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנִי חֲקִיקָה: אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן סֵלָה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁמַתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שְׁמַתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנוּ מְשֻׁכְּמִים וְהֵם מְשֻׁכְּמִים. אָנוּ מְשֻׁכְּמִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכְּמִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים. אָנוּ עֹמְלִים וּמִקְבָּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינֶן מִקְבָּלִים שְׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לְבָאֵר שַׁחַת. שְׁנַאֲמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשִׁי דְּמִים וּמִרְמָה לֹא יַחֲצוּ יְמִיָּהם וְאֲנִי אֲבַטַח בָּךְ:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי כָּשֶׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לְסִים מִסְכַּת בִּיצָה בֶּן תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְּחִיל מִסְכָּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרִים וּלְסִימָם לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלַעֲשׂוֹת וּלְקַים אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוּד לִי וּלְזַרְעִי שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֶרַעִי וְזַרַע זֶרַעִי עַד עוֹלָם. וְתַתְּקִים בִּי בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבוּ יְמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָה בְּשִׁמְאַלָּה עֶשֶׂר וּכְבוֹד: יְיָ עוֹז לַעֲמוֹ יִתֵּן יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בַּעֲלָמָא דְהוּא עָתִיד לְאַתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲזָא מִתְּיָא, וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עַלְמָא, וּלְמַבְנֵא קַרְתָּא דִּירוּשָׁלַם, וּלְשִׁכְלַל הִיכְלִיהּ בְּגוּזָה, וּלְמַעְקַר פּוּלְחָנָא נוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאַתְבָּא פּוּלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרִיָּה, וַיִּמְלִיק קוּדְשָׁא בְּרִיקָה הוּא בְּמַלְכוּתִיהּ וַיְקַרְיָהּ, וַיִּצְמַח פְּרָקְנָה וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהוּ. בַּחֲיִיכוּן וּבִיּוֹמִיכוּן וּבַחֲיִי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעְגָּלָא וּבַזְּמַן קָרִיב, וְאַמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לַעֲלֵם וּלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא. יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיקָה הוּא. לַעֲלָא מִן כָּל בְּרַכָּתָא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן בַּעֲלָמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מֵאֵן דַּעֲסָקִין בְּאוֹרִיתָא, דִּי בְּאַתְרָא (קֻדִּישָׁא) הִדִּין וְדִי בְּכָל אַתַּר וְאַתַּר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אַרִיכֵי וּמוֹזְנֵי רוּיַחֵי וּפְרָקְנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בְשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן:

*) פּוֹי' הַגּוֹן עַל זֶה תִּמְצֵא בַסְפֵּר הַחַיִּים שֶׁחִיבֵר אַחֵי הַגָּאוֹן מִהַר"ל מִפְּרָאג בַסְפֵּר זְכוִיּוֹת ח"א פ"ג,

**) בַסִּיוּמָא וְסוּף תְּשׁוּבַת הַרמ"א ז"ל וְכֵן בַסוּף יִש"ש ב"ב ק' כְּתוּב רְמוּזִים עַל הַזְכַּרַת שְׁמוֹת הַלּוּל.

רבינו חננאל

אלא גרונרות וצימוקים בלבר. איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצימוקין דמו. ואיבעית אימא לדבריו דר' שמעון קאמר וליה לא סבירא ליה. איבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידי אין מוקצה, לדידכו דאית לכו מוקצה אודו לי מיהא דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה דבייתות הן, ואמרו לו לא מדבריות